

DOI: 10.31866/2616-7654.5.2020.205737

**ЕВОЛЮЦІЯ
БІБЛІОТЕЧНОГО
ПРОСТОРУ ТА
ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАТИВНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
КНУКІМ**

*Тетяна Новальська,
завідувачка кафедри
інформаційних технологій
Київського національного університету
культури і мистецтв, доктор історичних наук,
професор (Київ, Україна)
e-mail: novalska@meta.ua*

Рецензія на видання: Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: часи змін та доповненої реальності : до 55-річчя від дня заснування / Ю. І. Горбань, О. О. Скаченко. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 264 с.

2018 рік був ювілейним для Київського національного університету культури і мистецтв (КНУКіМ). Науково-педагогічний колектив, співробітники, студенти, випускники, які нині працюють як в Україні, так і за її межами відзначили 50-ти річчя заснування Університету та 55-річчя – наукової бібліотеки КНУКіМ.

Ювілей Бібліотеки спонукав авторів підготувати та видати унікальне видання, в якому висвітлено історію та сьогодення наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв, що нині є соціокультурним центром закладу вищої освіти, сучасною інформаційною, духовно-просвітньою, науково-дослідною установою, важливим осередком освітньої інфраструктури.

Досить вдало вибудована структура видання, яке складається із вступних статей, 5 розділів, низки підрозділів, бібліографічних покажчиків та світлин, на яких зафіксовано події, що відбувалися в Бібліотеці за період з 1963 по 2018 роки. Оригінальність та родзинку виданню додає сучасна інфографіка, QR-коди швидкого відгуку, поетичні твори, цитати, вітальні листи відомих діячів освіти, культури, мистецтва, студентів та друзів наукової і бібліотеки КНУКіМ.

Наукове видання розпочинається із вступних статей ректора КНУКіМ М. М. Поплавського, першого проректора І. С. Бондаря та проректора з науково-методичної роботи Т. К. Гуменюк, в яких вони привітали працівників бібліотеки з ювілеєм, зазначили їх багатогранну, плідну діяльність, розкрили внесок у розвиток освіти, науки, культури, патріотичне виховання студентської молоді, підкреслили зростаючу роль бібліотеки у зв'язку з модернізацією вищої освіти, запровадженням нових освітніх стандартів та її вплив на діяльність усіх підсистем Університету.

Безумовним здобутком першого розділу «Короткий нарис історії Наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв» є детальний аналіз узагальнення зовнішніх і внутрішніх чинників, які вплинули на модернізацію та розвиток бібліотеки, окреслення основних етапів історичного поступу від бібліотечного кабінету при Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів

МК УРСР (1963 р.) до потужного інформаційного центру, яким є сьогодні бібліотека. Варто підкреслити цінність уведення в науковий обіг джерельного матеріалу – документів про діяльність та внесок директорів і співробітників у розбудову бібліотеки в різні роки. Зібрана та проаналізована біографічна інформація засвідчує розвиток в КНУКіМ нового наукового напрямку досліджень бібліотечної біографіки.

Інформаційно насиченим є другий розділ видання «Бібліотека сьогодні», в якому автори розкрили та проаналізували сучасну ресурсну базу бібліотеки, цифрові технології, які впроваджені в практику її діяльності, наукову роботу, видавничу, культурно-просвітницьку та досвід реалізації різних проектів.

3-поміж інших видів діяльності видання акцентує увагу на потужній науковій та науково-організаційній роботі колективу бібліотеки, яку спрямовує та всіляко підтримує її директор – кандидат культурології, доцент Ю. І. Горбань. Ідеться про надання інформаційної підтримки здобувачам, які готуються до захисту докторських та кандидатських дисертацій у вчених радах КНУКіМ, науково-педагогічним працівникам, які потребують допомоги в оволодінні інструментарієм наукометрії і створенні та забезпеченні підтримки профілів науковців. Організуючи інформаційний супровід науково-дослідницької діяльності кафедр, працівники бібліотеки активно долучаються до організації та проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, зібрань фахівців. Так, лише у 2018 р. колектив установи взяв участь у роботі восьми всеукраїнських і міжнародних заходів (Міжнародний науково-практичний семінар «Міжнародні бібліотечні стандарти», Науково-практичний семінар «Книжкова спадщина України, як складник європейського культурного надбання», дводенний форум «Креативна Україна» та ін.). Бібліотека традиційно виступає співорганізатором Міжнародної конференції «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі», Міжнародної науково-практичної конференції-фестивалю «Нематеріальна культурна спадщина як сучасний туристичний ресурс: досвід, практики, інновації», наукового семінару «Бібліотека. Книга. Наука», круглого столу «Бібліотека: місце традицій, простір інновацій», які проводяться за підтримки КНУКіМ.

У 2016 р. бібліотека започаткувала серію «Наукові школи» КНУКіМ, яка по чергово репрезентуватиме основні напрями книгознавчих, культурологічних та мистецтвознавчих досліджень і пошуків науковців університету. Першим виданням стала антологія «Книгознавча школа Київського національного університету культури і мистецтв», упорядником якої є професор кафедри інформаційних технологій В. М. Медведєва. В антології представлено портрети, наукові праці, бібліографії вчених, що ілюструють об'єктивно, через особистості, факти, документи, події, живі сторінки становлення та розвитку університету.

Співробітники бібліотеки працюють над такими комплексними науковими темами, як «Історія Київського національного університету культури і мистецтв», «Вчені та видатні постаті КНУКіМ у культурно-мистецькому розвитку країни», «Оцифрування рідкісних та цінних видань як складова збереження та використання фондів наукової бібліотеки КНУКіМ». За результатом дослідження останньої директором наукової бібліотеки Ю. І. Горбанем у 2013 р. було захищено дисертацію на тему «Зберігання книжкових пам'яток як культурних цінностей в бібліотеках України» на здобуття наукового ступеня кандидат культурології.

Результати проведених наукових досліджень співробітники бібліотеки публікують на сторінках профільних видань, зокрема, в 2018 р. ними було підготовлено 92 публікації (з них 7 – у фахових виданнях; 67 – матеріали конференцій та семінарів; 1 – у всеукраїнських ЗМІ; 17 – електронні публікації).

Бібліотека, також, бере активну участь у підготовці до друку 13 наукових часописів, які зареєстровані у Міністерстві юстиції України.

Важливим напрямом роботи бібліотеки є її видавнича діяльність. Так, протягом 2013–2018 рр. було підготовлено та видано 60 видань, серед яких бібліографічні покажчики «Київський національний університет культури і мистецтв на сторінках періодичних видань 1976–2016 рр.», «Дисертації, захищені в Київському національному університеті культури і мистецтв 1993–2018 рр.», «Видатні постаті КНУКіМ», «Вчені КНУКіМ», «Знаменні дати КНУКіМ» тощо.

Не минули автори видання розгляду проектної діяльності, що була започаткована у 2013 р. проектом «Сходинки до успіху», в межах якого висвітлювалася педагогічна, художньо-творча діяльність видатних постатей українських культури і мистецтва, які працюють у КНУКіМ, є фундаторами наукових шкіл, керівниками студентських творчих колективів. З 2014 р. підтримується культурно-просвітницький проект «Скарби нації», що знайомить з конвенціями ЮНЕСКО у сфері культури, напрямами міжнародного культурного співробітництва України та ЮНЕСКО, популяризує українські елементи світової нематеріальної культурної спадщини. Також успішно розвиваються та реалізуються Культурологічна студія Автентика та інформаційний проект «12+ книг року». Такі проекти, спрямовані на розвиток навчання та неформальної освіти, значно посилюють авторитет та роль бібліотеки в закладі вищої освіти.

У третьому розділі видання доволі детально автори подають інформацію про діяльність структурних підрозділів наукової бібліотеки, серед яких нині налічується 6 відділів та 4 сектори: відділ комплектування та наукового опрацювання документів; відділ книгозберігання; відділ обслуговування користувачів; інформаційно-бібліографічний відділ; науково-методичний відділ; відділ інформаційних технологій; сектор наукового опрацювання документів; сектор рідкісних і цінних документів; сектор методичної роботи; сектор культурно-просвітницької роботи. Тобто, сьогодні установа є складною соціокультурною системою, що використовує сучасні інформаційно-комунікативні технології в організації інформаційного простору навчального закладу. Саме бібліотека в сучасних умовах є не лише інформаційним центром, навігатором в інформаційному просторі, а й гарантом надання наукової інформації. Накопичений роками досвід показує, що сучасна бібліотека має бути оснащена новою технічною базою, орієнтуватися на обслуговування інформаційно-пізнавальних потреб користувачів. Сьогодні основним електронним інформаційним продуктом та найбільш популярним бібліографічним ресурсом бібліотеки є електронний каталог, розвиток якого триває від 2012 р. на базі програмної системи комплексної автоматизації «УФД/Бібліотека», що нараховує понад 330 тис. записів.

Найбільш цінною складовою бібліотечного закладу є його співробітники. Про кадровий склад бібліотеки йдеться в четвертому розділі монографії, який має символічну назву «Наша сила у колективі». Тут подано біографічні дані про кожного співробітника, щаблі професійного зростання коло наукових інтересів. Хочу

з гордістю наголосити, що всі співробітники є випускниками кафедри інформаційних технологій (бібліотекознавства), які в різні роки здобули фахову освіту в КНУКіМ (КДІК).

Заслугує на високу оцінку та схвалення п'ятий розділ видання «Історія бібліотеки в документах», в якому подано інформацію про бібліографічні покажчики: «Друковані видання бібліотеки», «Електронні ресурси та мультимедійні продукти», «Публікації про бібліотеку», «Публікації співробітників бібліотеки». Саме вони значною мірою поглиблюють розкриття теми, наочно доповнюють зміст рецензованої праці та більш глибоко розкривають діяльність наукової бібліотеки КНУКіМ.

Позитивно оцінюючи рецензоване видання, варто звернути увагу на те, що в монографії не знайшли висвітлення питання, пов'язані з характеристикою читацького контингенту бібліотеки, їх інформаційними потребами та запитам. Варто було б більше уваги приділити діяльності бібліотеки як потужної бази практики для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», адже бібліотека бере найактивнішу участь у навчальному процесі, надає своє приміщення, обладнання, досвід її працівників сприяє забезпеченню високого рівня проведення практичних занять, майстер-класів, семінарів, ділових ігор. У цьому контексті варто зазначити такі практичні заняття студентів кафедри інформаційних технологій, які організовувались і проводились за участі і підтримки бібліотеки, як «Інноваційні технології зберігання документів у бібліотеках України», «Хмарні технології у бібліотеці: трансформація бібліографічної діяльності», «Сучасні технології зберігання документів у бібліотеках», «Пошук інформації в електронному каталозі бібліотек». Наукова бібліотека є базою проведення навчальної, виробничої та переддипломної практики, де студенти мають змогу вивчити напрями діяльності та організацію роботи установи, поглибити й розширити знання теоретичних дисциплін та їх застосування до розв'язання актуальних проблем, одержати навички виконання конкретних завдань, поглибити вміння та навички за спеціальністю.

Проте, висловлені рекомендації не заважають зробити висновок, що представлені в монографії матеріали, теоретичні положення, обґрунтовані у виданні, розкритий у ньому практичний досвід установи, зроблені висновки, окреслені пропозиції на перспективу є суттєвим внеском у розробку теорії, історії, практики бібліотечної справи.

Монографія «Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: часи змін та доповненої реальності» – це вагомий здобуток наполегливої роботи колективу бібліотеки протягом 2013–2018 рр., що дає можливість простежити історичний поступ бібліотеки, зміну функцій, визначає основні напрями її діяльності та стратегії розвитку.

Видання призначено студентам, науковцям, широкому колу працівників бібліотек закладів вищої освіти, усім, кого цікавить історія наукової бібліотеки та бібліотечної справи.